

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre..... 5 frt — kr.
Fél évre..... 2 frt 50 kr.
Negyedévre..... 1 frt 25 kr.
Egyes szám ára 10 kr.

Bérmentetlen leveleket el nem fogadunk.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos árszámítás mellett e lap kiadó-hivatala által vétetnek föl.

UJPEST.

Társadalmi hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG

hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők

Tavaszi-utóza 6-ik szám.

KIADÓHIVATAL:

hol az előfizetési pénzek és hirdetések felvételnek

UJPEST, Fő-ut 48. sz.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Nevelés és a társadalom.

(P. L.) Most folyik a vita a honatyái között a vallás és közoktatási miniszter költségvetése tárgyában; nem lesz tehát érdektelen ha mi is pár sort szentelünk e kiváló fontos ügyre, mely ugyan fontossága mellett mégsem kelt oly érdekeltséget mint p. o. a zsidók házassága, avagy a lóversenynek díjja, daczára, hogy emlékül sem házasság, sem ló-futtatás nincs.

A napi lapokból meggyőződhetett mindenki, hogy a költségvetés tárgyalásánál felmerült nevelési kivetések és nehézségek mily adatokat tüntetnek fel, s mily arány létezik iskoláink, illetve a felsőbb és alsóbb nevelés terén.

Ma, midőn a legkisebb iparos is belátja, hogy kellő képzettség nélkül senki nem lehet jó iparos, jó kereskedő, gazda vagy hivatalnok: ma, midőn a fejlődés folytonos korszakát éljük s bátran elmondhatjuk, hogy a „világ uton van“, oly feltétel az alsó, kezdő iskolázás, hogy talán szükségesebb a mindennapi kenyérnél.

Mindazonáltal azt tapasztaljuk, hogy épen erre, az elemi, a községi iskolákra nincs elég gond fordítva, hanem ezek helyett a felsőbb, a magasabb kiképzetésre irányul a főtörekvés.

Nem célunk helyteleníteni e meglevő magasabb tanszékek lelkét, nem akarjuk haszontalannak mondani e sok fiskális, dakter fabrikáló gépezetet, nem, hisz ezekre mint ötödik kerék ugyanis szükség van, hogy a felmerülő korokon, a nem nevelés által okozott perlekedésben legyen ki jobban szítsa a tüzet; mindazonáltal párhuzamot emelünk a magasabb és alsóbb nevelés között, mely világosan kitünteti egyik vagy másik létjogosultságát.

Egy kis községben a pap, kántor, orvos, uradalmi tiszt és egy vagy két jobb módu gazda neveltetni küldi gyermekeit, mert ott helyben nincs iskola. Azok elvégzik iskoláikat s lesznek orvosok, ügyvédek, professzorok stb. A községben még van p. o. 100 gyermek, kiket bizonyosan nem lehet iskoláztatni, mert a szülők szegények s nem tehetik; azok felnőnek, tesznek, működnek, de csak valamivel külömbet az oktalan állatnál, jóformán mindent úgy, mint a hogy a szülők mondják, kik szintén olvasni nem tudnak, s ösztönszerű az életük, cselekedetük, egyszóval: nem állatok, mert beszélni tudnak.

A kis község szolgáltatott tiz tanult embert (!) s kinevezvén a tudatlant. A tanultak nem térnek vissza a faluba, mert ott nincs terök magasabb tudományuknak elmennek oda, hová vagy kinevezik, vagy a sors viszi. A tudatlanok maradnak s szaporitanak még több magukhoz hasonlót.

Már most ha ezt az arányt átviszük

több ily kis községre (átvihetjük bátran, mert mint a költségvetés tárgyalásánál láttuk, fájdalom, nagyon sok ily község létezik, mely ha nem is ért az arányt, de ehez hasonlót, vagy még rosszabbat tüntett fel;) azt fogjuk tapasztalni, hogy hazánk, legalább arányitva, több tudákos embert teremt, mint a milyenre főbb szükség volna, t. i. tanult iparos vagy képzett gazdász.

A földet, az part, a kereskedelmet nem lehet ösztönszerűleg nevelni, jóllehet ez ösztönszerűleg előállítás talán a czélnak megfelel is, még is hátramaradottsága, kihasználása előbb utóbb feltűnik s akkor később ott-hagyni földjét, mert az nem terem, később falba rugni mesterségét mert X—Y jobbat, szebbet produkál.

Arra törekedünk tehát, hogy mentől több községi, elemi iskoláink legyenek s abba a nevelés, oktatás olyan legyen, mely ha nem is daktert teremt a gyermekből, hanem csak iparost, vagy földmivest, de az tudja, hogy ő honpolgár, hogy ő e hazának fia s mint ilyen becsülettel oldja meg családi kötelességét, községi polgárságát s hazafiuságát.

Csak így, csak ezen az uton lesz virágzó a község, csak így lesz termő a föld s lesznek iparosaink a kik vezetni fognak a jött, ment fűszerekre; s süket fülekre találnak a handlők kik ma uralják a közönséget s a nevelés hiányában levőket.

Szóll ez főleg községünkre, hol az alsóbb nevelés már-már kihalóban van, s helyet engednek a dominált jogosultak helyett a svindlinek, azoknak, kik mindent a pillanatra szentelnek, s kik irtóznak a neveléstől, a világoosságtól.

Polgárok! Neveltessétek gyermekeiteket, képezzetek belőlük szorgalmas, munkás iparosokat, kereskedőket, távolítsátok el tőlük az érintkezést, akadályozzátok meg az ifjoknak a zsidókkal összekeverést s meglátjátok, hogy a jövő nemzedék már nem csak szépet, jót tud produkálni hanem ment lesz a szép svindlitől is.

A gyilkosok feljelentése.

Damokles kardja csügg a nyomorult gyilkos Chapó Géza rendőrbiztos, Beniczky Antal jegyző és czinkostársaink feje felett.

Sűrű setét felhők tornyosultak össze eddigi szomorú dicsőségünk egén, hogy szégyennel elhomályosítsák azon kápráztató fényt melyet elkövetett hajmeresztő gaztettük felett a felőlük zengedezett felmagasztaló és istenesítő zsidó öröm és dicsének árasztott.

Mig e sorok napvilágot látnak, jóllehet addig már az igazságszolgáltatás kérlelhetlen sujtó kezét reájuk tette, megbosszulandó vadállatias lelketlenséggel elkövetett gyáva büntetettük.

Szterényi Bertalan ellenük kedden ujonnan 2243 k. u. 1885, iktató számát nyert vádjelentést

adott be a királyi ügyészségnél, melyet a gyalázatos esetnek hű megismertetése céljából, egész terjedelmében itt közlünk.

Tekintetes kir. Ügyészség!

Mult év november hó 20-án hamis, mondva csinált vádaskodás folytán „hatóság elleni erőszak“ ürügye alatt, a helybeli rendőrség által letartóztatva leitem és átszolgáltatva a tek. kir. törvényszéknek az a hamis vádaskodásból kifolyólag, 59 napig vizsgálati fogságban meghagyott, t. i. mindaddig, míg a teremre rótt vád a tek. királyi törvényszéktől megbízott vizsgáló-bírótság által megejtett és még egészen be sem fejezett vizsgálatból hivatalos személyektől eredt alaptalan roszakaratu koholmányának nem bizonyult.

Teljes ártatlanságom ezen ellenem a helybeli előjáróság és a szolgabíró által tendenciózusan csinált és folyamatban levő bűnyben, a vizsgálat befejeztével is már, és ha nem a majdan megtartandó végítárgyaláson bizonyára napnál fényesebben kitűnni fog. De ez kiderülhetett volna már tek. kir. ügyészség mindjárt, a nélkül hogy én kárhoztatva lettem volna, mint büntelen és ártatlan, lelketlen emberek alaptalan és hamis vádjára 59 napig a tek. kir. törvényszék fogházában szabadságomtól vesztés lenni, ha Bakos kir. alügyész ur az ezen ügygyel egyidejűleg az előnyomozási iratokkal a tek. kir. törvényszékhez hivatalosan felterjesztett és most itt ujonnan leirt vádat, kötelességéhez képest figyelemre méltatja és azt mint elnevezte „dajka mesének“ nem tartja, hanem abban érdemleges vádindítványt a vizsgálat megejtésére tett volna.

De hogy beigazoljam, hogy egyrészt mennyire tendenciózus a teremre rótt vád, másrészt hogy mennyire nem „dajka mesék“ azon Bakos kir. alügyész ur által ismert, általam emelt vádat, hanem oly szomorú valóságok, melyeket egy rendezett jogállamban sem Bakos kir. alügyész urnak, sem az igazságszolgáltatásnak általában büntelenül mindedig hallgatással mellőzni nem szabad volna, — leírom ujonnan a csak tőlem kitelhető hű rövidséggel ama szégyenletes eseményeket, melyek fájdalom a vádemelésre nekem okot szolgáltatottak.

Tek. kir. Ügyészség! Az eddig hivatalos mulasztásból törvénytelenül elmaradt és most utólag hozandó ügyési vádindítvány megkönnyebbitése, nem különben e vádaknak világosabb áttekintése és azoknak precízebb megvizsgálása céljából, a tárgyilagosságot is mint főkélléket vádemeléséknél szem előtt tartva, mindenekelőtt a konkrét vádak sorolom fel, azon kérelemmel járulva a tek. kir. ügyészséghez, miszerint azoknak alantabb felhozott indokolás alapján hivatalból is fentartani, illetve azokban a bűn törvénykönyv szakaszai értelmében vádat emelni méltóztassék.

1. Vádolom: Weizsmann Rózát a helybeli „Veres lámpához“ címzett bordélyház tulajdonosnőjét a) fajtalan üzérkedéssel, b) testi sértés vétségével, elkövetve a jelenleg a Rókus kórház bujakóros osztályában már két hó óta betegen fekvő Butt Julianna 15 éves hajdon cseléden, Budapest Nádor-utca 38. sz. földszint 4. ajtó szám alatt lakó özvegy Butt Józsefné szül. Buzelka Anna leányán.

2. Vádolom: Chapó Géza helybeli rendőrbiztos:

- a) fajtalan üzérkedésben való bűnrészességgel
- b) hivatalos hatalommal való visszaéléssel
- c) rajtam tettelegesség által elkövetett becsületsértéssel, és

d) rajtam elkövetett gyilkossági kísérlettel.
3. Vádolom: Beniczky Antal helybeli községi I. jegyzőt:

a) a rajtam Chapó Géza rendőrbiztos által elkövetett gyilkossági kísérletben való bűnrészességgel és

b) hivatalos hatalommal való visszaéléssel.

4. Vádolom: Uhlarik Károly helybeli községi bírót hivatalos hatalommal való visszaéléssel.

5. Vádolom: Kovács Ferencz Vác felsőjárás segéd-szolgabiróját, a) a rajtam Chapó Géza rendőrbiztos által elkövetett gyilkossági kísérletnek bűnpalástolásával, és b) hivatalos kötelességének elmulasztásával.

6. Vádolom: Kemény Gábor Vác felsőjárás szolgabirósági tollnokot rajtam Chapó Géza rendőrbiztos által elkövetett gyilkossági kísérletnek bűnpalástolásával, — végül

7. Vádolom: Lent Antal helybeli csendőrmeister őrsparancsnokot

a) rajtam Chapo rendőrbiztos által elkövetett gyilkossági kísérletnek bűnpalástolásával.

b) hivatalos kötelességének elmulasztásával.

Elsőrendű vádlott Weissmann Rozának terhére rótt vádakát igazolom következőkkel.

Butt Julianna hajadon cseléd a magyar államvaspálya vonatán körülbelül 4 hónappal ezelőtt elöttem ismeretlen tartózkodási helyéről Budapestre érkezvén a Kerepesi uton mint a városban teljes ismeretlen, kezében cselédkönyvével haladt, midőn menetközben valami Fiedler és Hirsch nevű zsidó asszonyoktól megszólítottatik, hogy „ki és mi ő és hová megyen.” — A leány az asszonyoknak elmondta, hogy cseléd és már régebben Budapestben szolgáló anyjához jött fel és ha anyját felkeresni sikerült ő is szolgálatba kíván menni. — Friedler és Hirschnek ennek hallatára ajánlották magukat mint helyszerzőnk, tanácsolván a leánynak, hogy előbb álljon egy álltaluk szerzendő szolgálatba be és csak ha már helye van akkor keresse fel majd az anyját. — A szegény ártatlan jóhiszemű falusi leány nem sejtve semmi rosszat elfogadta úgy a zsidó asszonyoknak tanácsát, mint azok meghívását, hogy menjen velük az egyik zsidó asszonynak „Sip utcai” lakására honnét aztán rögtön hely után nézve utnak indulnak. — A zsidó asszonyok azonban a helyett, hogy Butt Julianna hajadont Budapestben szolgálatba mint cselédet helyezték volna el kihozták őt ide Ujpestre Weissmann Róza bordélyháztulajdonosnőhöz, ki a különben csinos fiatal járatlan leányt, tudta, s beleegyezése nélkül a lélekfűfár zsidó asszonyoktól 25 frtért megvásárolta. — A szerencsétlen leány idejekorán felismerte a kelezését melybe került rögtön távozni akart, azonban Weissmanné, ki

érte 25 frtot a már eltávozott zsidó asszonyoknak lefizetett brutaliter utját állta és visszatarotta, elzárva őt egy szobában, melyben szegény nyers és durva erőszakkal egy álló hónapokon keresztül a bűnre kényszerített. — Végre egy havi fogva tartás után ezen a bűn és becstelenségnek hatóságilag engedélyezett börtönéből sikerült a szerencsétlen leánynak, — Weissmanné által rajta ejtett testi sértések t. i. hajának teljes kitépése és a kényszerített bűnből eredt bujakoros betegség után — megszökni, Ezeknek alapján vádolom Weissmann Rózát fajtalan úzerkedéssel és testi vétségének elkövetésével.

Másodrendű vádlott Chapó Géza rendőrbiztos „fajtalan úzerkedésben való bűnrészességgel” azért vádolom, mert közvetlen a kínos és siralmas helyzetében jajveszklő Butt Julianna hajadontól tudta és értesült, hogy mint és hogy került Weissmanné becsületes karmai közé, és a helyett, hogy a szerencsétlen leányt hivatalos kötelességéhez képest kiszabadította volna, s mint nős családos ember még a bűnre kényszerítve önmaga megbecstelentette.

„hivatalos hatalommal való visszaéléssel” azért vádolom, mert engem egy a bíróság előtt már hazud és tendenciózusnak bizonyult vádfolytán, vagy nyolcz ember által irodájában lefoglalt és kezimre mint valami rablógyilkoséra vasbilincset veretett és melyet Uhlarik Károly bírónak jóváhagyása mellett 10¹/₄ óra hosszúra rajtam meghagyott t. i. délelőtti 11-től, éjjeli 9¹/₄ óráig, mindaddig mig azt rólam levenni a Vácra megérkezett Kovács Ferencz segéd-szolgabiró el nem rendelte. Megemlíteni azt sem felesleges, hogy 11-től 6 óráig kezeim hátra és 6-tól 9¹/₄ óráig előre voltak bilincselve és őrizetemre folytonosan egy szuronyos csendőr Mayer János tizedes személyében azonkívül felváltva 4—5 fegyveres községi poroszló és két altiszt hivatalosan kirendelve voltak. „Tettelegesség által elkövetett becsületsértéssel” azért vádolom mert midőn kezeimet hátra bilincselni rendelte, azon kifakadással „megállj kutya megdöglesz kezeim alatt” reám rontott és öklével melleme ütlegelt.

„Gyilkossági kísérlettel” azért vádolom, mert midőn ő, Beniczky Antal jegyző, Kovács Ferencz segéd-szolgabiró és Kemény Gábor szolgabirósági tollnok éjszaka 2 órakor a község házára jöttek, nyomban kirendelte a velem és őrizetemre az őrszobában volt 5 községi poroszlót, nevezetesen: Manner, Gerber, Riha, Gróf és Kurinszkyt és a három huszárt, nevezetesen Bélik szakaszvezetőt, Huszár és Turány közhuszárokat; és midőn már magam voltam, reám rontott és az úgy nevezett „priesre” tepert, jobb térdével gyomromra nehezedett, bal kezé-

vel ütlegelt és mellemet nyomta le és jobb kezével fojtogatott mindaddig, mig kétszeri kiabálásomra „Segítségl csendőrök, huszárok!” a huszárok elő nem rohantak és a rajtam nehezdedve fekvő Chapó Gézának fojtogató kezéből még élve ki nem szabadítottak.

A részletes és tűzetes röviden leirt momentumait a rajtam elkövetett gyilkossági kísérletnek és annak előzményeit a következőkben adhatom elő:

Midőn Chapó Géza a község ház udvarába a már megnevezett egyének társaságába érkezett, telt torokból kiáltott „Manner” egyik őrit zetemre volt poroszló után. Manner meghallván az őt hívó Chapó ismert hangját, ki is ment; azonban csakhamar ismét bejött és egyenként Gerber, Gróf, Riha és Kurinszkyt valamit a fülbe sugott. — E titokzatos sugás után rögtön köpenyt vett magára mind az őt poroszló és kimentek az őrszobából, magamat hagyva Bélik szakaszvezető, Huszár és Turány közhuszárokkal. — Sürgés-forgás, lőtás-futás keletkezett ekkor az udvaron, a midőn egyszerre nyílik az őrszoba ajtaja és valaki Bélik szakaszvezetőt hívja ki. A szakaszvezető kiment, de ő is nyomban visszajött és hozzám egy szót sem szólva, két huszárnak a „marsch-i” vezényelve az őrszobából legényeivel együtt távozott. — Ekkor nyitott ajtó mellett magam maradtam csak, minden őrizet nélkül. — Rosszat sejttem; eszembe jutott az az ujpesti 1874-ki nevezetes esemény, hogy egy hentest a község ház börtönében reggel az ablakon felakasztva találtak. Ezen esemény felidézését, mely annak idejében annyi szomorú áldozatot követelt, a nép maiglan is az ujpesti rendőrség által elkövetett, felfedezhetlen gyilkosságnak tartja — Hát-ha engem is meggyilkolnak — gondolám magamban. — De nem volt időm ezen borzalmas gondolkodásnak szabad menetet engedni, mert máris a nyitva volt őrszoba ajtaján berohan Chapó Géza rendőrbiztos és leteperve a „priesre” azon szavakkal: „ugye kutya megmondtam, hogy megdöglesz kezeim alatt” jobb kezével torkon ragadt és fojtogatott, — bal kezével először egy pár ütlegelt mért arcom különféle helyeire, később azzal mellemet nyomta le, — és jobb térdével pedig gyomromra nehezedett. Esméletemet el nem veszítve, mint az orvul megtámadott halállal küzdő, megfogtam a gonosz fojtogató kezét és megfeszített erővel sikerült is azt kétszer torkomról lerántani; amidőn mind a kétszer „Segítségl csendőrök, huszárok!” hangos kiáltásba törtem ki. Csak midőn már másodszor kiáltottam, futottak elő a huszárok, nevezetesen Bélik szakaszvezető, Rákóczy tizedes, Huszár és Turány közhuszárok, és mig egyik az altisztek közül a rajtam fekvő fojtogató Chapót lerántotta és engem

AZ „UJPEST” TÁRSZÁJA.

Apró hirdetések.

— Kép a fővárosi életből. —

I.

Az „E s apró hirdetési rovatát olvasgatva sétál Krumpanszky Anasztáz nőtlen fővárosi hivatalnok az Erzsébet téren. Egyszerre őrmpir futja át arcát s diadalittasan veti magát az előtte levő üres vasfutiéba, a sok inceskedés után adja át a hangosan csöröggető pénzszedő leánykának az ülésért járó 3 darab rézkrajczárost.

De pillantsunk csak a lapba megtudandó, hogy mi okozhatta Anasztáz ur ama határtalan örömet, hogy szokása ellen a fizető helyen foglalt helyet, holott máskor csakis a kerítés mellett levő ingyenes zöldpadokon lehetett őt találni.

Mindjárt a lap felső részén, a melyre egyuttal Krumpanszky ur is oly bájoson mosolyogva szegezi gyönyörű vizsinű szeméit, a következő sorok olvashatók: „50.000 frttal rendelkező csinos fiatal leányka, ismeretség hiánya miatt e téren szándékszik egy becsületes férffal levelezést, szerelmet, esetleg házasságot is kötni. Levelek arcképpel ellátva „poste restante” a főpostára küldendők a következő czímmel: Eugenia 19. Fővárosi hivatalnokok előnyben részesülnek.”

II.

Megindulnak a levelek és szerelmi ömlengések. Végre abban állapodnak meg, hogy őket még az Isten is egymásnak teremtette s közelebbi megismerkedés céljából rendes-vonost adnak egymásnak az Erzsébet téri 16. és 17-ik számú vasfutiéban. A félreismerhetőség kikerülése szempontjából a hölgy köhögni, Anasztáz pedig füttyülni fog.

III.

Megtörténik az ismeretség; s a természet szent oltára, egy orgonafa bokor előtt az örök hűség esküje, egyuttal az előkészület arra nézve, hogy Anasztáz ur a papa és mamánál bemutatassék.

IV.

Krumpanszky Anasztáz ur bemutatatik a papa és mamánál, a ki oly rokonszenvet ébreszt ez utóbbiakban becses személyisége iránt, hogy minden himezés-hámózás nélkül megkapja Eugenia nagysád piczinykének nem igen nevezhető bájos kezét.

V.

Közeledik az esküvő napja s a boldog vőlegény az ötvenezer forint reményében 10 ezer frt adósságot vett el már a kártyán a „nasi-vasi” asztalnál; s az ég által szép görbének teremtett gyönyörű csámpás lábzsáraival hatalmasan adja a dandyt a Váci-utca aszfalt burkolatán.

VI.

Megtörtént az esküvő szentsége és nászéj elmulta után előáll Anasztáz ur követelni a nászhozományt. A papa és mama hűledező hallgatják a követelt roppant összeget s csupa sajlóhibából tüntetve fel az egész dolgot, 500 frttal tömök be a férjnek tártongó zsebeit.

Mit tehetett szegény ember egyebet? . . . Busan haza ballagott.

VII.

A férj éhes, jó volna valamit főzni ebédre. A feleség bizony bevallja, hogy ő sohasem főzött és nem is főz, mert nem tud. Nem azért lett hivatalnok nevévé, hogy a gőz által pörköltesse le a bört rizspor által tehérré varázsolt kezecekéiről. Erre a férj elkezd őt nem a leghizelgőbb hangon bírálgni, ugyanis állítja, hogy angyal, de most belátja, hogy valóságos ördög. No de a feleség sem maradt ám adósa. Végre maguk is belátták, hogy lármával jól nem lakhatnak: elkeltett tehát menniök a Szikszai ebédelni.

VIII.

Elfogyott az 500 frt és az előre felvett háromhavi fizetés s még ma csak harmadika van! Krumpanszky tanakodik, hogy honnét vegyen pénzt az élelemre! A hitelezők ütonútfélen kerülgetik az elkártyázott 10 ezer forintért s még az a szemtelen boltos is felmondta a hitelt! Jókérdében elverte a feleségét.

fekvő helyzetéből a pricsről felemelt, addig a másik altiszt őt az őrszobából kiutasította, amidőn ismét a huszárok hallatára azt mondta: „ne félj kutya, azért mégis megdöglesz majd kezeim alatt.“ Összeültelgett és karczott, vérrel elborított arcczal és nyakkal lettem ily módon a derék huszárok által a halál torkából kiszabadítva. (A sérülések és fojtogatásnak nyomait még negyednapra tek. Cseke Kálmán törv. vizsgálóbíró úr meghagyása folytán Dr. Steffek fogházi orvos ur hivatalosan felvett és a vizsgálóbíró urhoz betérjesztett látteleiben constátálta.) Ezeknek alapján vádolom Chapó Géza rendőrbizost a terhére rótt vádakkal.

Harmadrendű vádlott: Beniczky Antal községi I. jegyző „gyilkossági kísérletben való bűnrészességgel“ azért vádolom, mert míg a fent leirt gyalázatos és undok fojtogatási kísérlete Chapónak rajtam történt, addig ő az őrszobá ajtaja előtt, tehát közvetlen a megkísérlett gyilkosság színhelyén mintegy „ört“ állott, — ami pedig nemcsak bűnrészessége mellett a legeclatásabb és minden kétséget kizáró bizonyíték gyanánt tekinthető, de még azt is fényesen igazolja, hogy a rajtam elkövetett gyilkossági kísérlet a szerepek kiosztásával egy szűkebb hivatalos körben már előre elhatározott, amire különben később majd még egyéb bizonyítékokat felhozni fogok.

„Hivatalos hatalommal való visszaéléssel“ azért vádolom, mert midőn az elősietett huszárok a fent leirt módon a gyilkos kezeiből kimentettek és a pricsről felemeltek, az ajtóban álló Beniczky, a támadt lármára rejtek helyekből ugyanis előrohant és az őrszobába bejött községi poroszlokra ezen szavakkal ráparancsolt: „verjétek a kutyanak kezeire és lábaira bilincseket és cipeljétek a börtönbe,“ mely parancs, tiltakozásom daczára, annyiban mégis foganatosított, hogy Riha Sándor községi poroszló kezeit ismét megvasalta és megvasaltan, hideg, piszkos és setét, letartóztatott csavargó néppel telt börtönbe cipeltettem, hol a huszárokkal és Máyer János csendőr tizedessel egy órán keresztül fetrengtem.

Negyedrendű vádlott Uhlárik Károly községi bírót „hivatalos hatalommal való visszaéléssel“ azért vádolom, mert midőn terjedt a községben az a hír, hogy én Chapó Géza rendőrbizos által igazolt ok nélkül durva erőszakkal letartóztatva vasra verettem az itt felsorolt polgárok és háztulajdonosok Friedmann József, Medseczky József, Hatossy Nándor, Hatossy Lajos, Stik József, Weigl Ferencz, Weigl János és Farmathy István urak testületileg hozzá siettek, kérve jótállásuk mellett szabadlábra helyezésemet ami midőn megtagadtattam azon új kéréssel járultak hozzá,

IX.

Két levél érkezik most. Krumpanszky mohó kíváncsisággal bontja fel az egyiket s miután már egyszer elolvasta üregeiből kifutni akaró szemekkel, sehogy sem akart hinni látó szerveinek, hallani is akarta azt s kétségbeesett hangon elkezd olvasni: „Tisztelt Krumpanszky úr! Miután nejeinek négy éves fiát hat hó óta ingyen tartom, és ezennel felmondom a nevelő atyai tisztet s legközelebb tiszteletemet fogom tenni a kis fiúnak.“

Égnek álló hajszálaival fut be örülként neje szobájába, de szerencse a szerencsétlenségben! nem találja hon.

A második levél fizetésének hitelezői által történt lefoglaltatását és szolgálai teendői alóli eimentvényét tartalmazta.

X.

Haza jön a nő s a már két említett levélén kívül egy harmadikat is talál az asztalán, a melyben a férj minden szerencsétlenségének azt az átkos „apró hirdetés“ rovatot tartva, vesz búcsút tőle és a világtól.

XI.

Másnap átlőtt szívvel találták meg a Városliget egy félreeső részében Krumpanszky Anasztáz felfüggesztett fővárosi hivatalnokot. A rosz nyelvek még azt is suttogták, hogy nem a hitelezők, hanem egy családi dráma űzte őt a halál karjaiba!

hogy legalább akkor a törvénytelenül reám vert vas kezeimről vétessék le. És habár a bíró ezen kérelmet teljesíteni délben 12 órakor becsület szava mellett megígérte, ezért a vas kezeimről az ő tudtával csak a segédszolgabíró rendeletére éjjel 9¹/₄ órakor oldatott le.

Ötödrendű vádlott Kovács Ferencz segédszolgabírót „gyilkossági kísérlet bűnpalástolásával“ azért vádolom, mert bár ő a rajtam elkövetett gyalázatos bűn alkalmával a község házában lévő jegyzői lakban volt és így lehetőleg kétségtelen hallani kellett is neki azon lármát, mely a gaztett felfedezése után támadt mégis csak egy fél óra letelte után jött be a börtönbe és naivul mint-ha semmit sem tudott volna kérdezte, hogy mi történt, a midőn ugy tőlem mint a huszároktól értesült a történetekről, — amit azonban kárörömös mosolylyal hallgatással mellőzött és csupán azt tette, hogy egy általam el nem fogadott szivart ajánlt, és ismét a Beniczky jegyző által reám vasalni rendelt bilincseket kezeimről levétette, de azért szótlánul ama büzhődött, ronda börtönben tovább is meghagyott. De a bűnpalástolást kétségtelenné teszi azon körülmény, hogy midőn községünk polgársága, már a kora reggeli órákban a község házából távozott szolgálatra kirendelt velt huszároktól értesült, hogy minő embertelen és kegyetlen módon bántak velem az éjjel és hogy arcom teljesen torzaroz a rajta megejtett sebekből kiömlő vér folytán a polgárság felkérésére Dr. Molnár József helybeli orvos ur a község házára jött és az ott lévő szolgabírót több előkelő polgár jelenlétében felkérte, hogy miután a nép közt eltérjedt az a hír, hogy én az éjjel Chapó Géza rendőrbizos által fojtogatattam engedje meg neki engem megvizsgáltatni, hogy esetleg orvosi láttelelet is felvehessen. A szolgabíró ezen kérelmet becsületszava melletti biztosítással, hogy velem nem történt semmi és hogy nyugodtan, békésen, senki által nem zavartatva, erős őrizet mellett töltöttem az éjt, anélkül, hogy hajamszála meggömbült volna — visszaütötte. — Dr. Molnár ur daczára ezen hazug becsületszónak és félrevezetni akaró hamis és álnok biztosításnak, fentarotta a kérelmét és most már a község polgársága nevében a nép és a lakosság megnyugtására követelte elővezettetésemet, mondván, hogy ő maga és a vele lévő polgárok meggyőződést akarnak szerezni arról, hogy valóban a segédszolgabírónak adott becsületszava szerint nem láthaták-e szenvedett sérelmeket és bántalmakat rajtam, de akkor a helyett, hogy vérrel elborított összemarczangolt arcommal elővezetett volna — Dr. Molnár József urat mintegy kiutasította, — erre többek között a vádlott segédszolgabíró személyét kellőleg jellemző szavakat mondott Dr. Molnár ur az ő szemébe t. i. „ön

XII.

Az „E...s“ apró hirdetései rovatában a következő sorok olvashatók: „Egy csinos fiatal özeveg ismeretség hiánya miatt ez uton szándékszik ismeretséget, esetleg házasságot kötni egy jómódu földbirtokos vagy magánzóval. Hű szív és meleg szerelemmel bárkit is boldogíthat. Ajánlatok arcképpel ellátva „Eugenia 20. Poste-restante“ a főpostára intézendők.“

Rajta tehát pályázzatok!

Ugró Gyula.

Stájsz!

Visszatért a Stájsz!
Kiált a jordán had.
Most már nekünk megint
Kétszerte több szabad.

Ne örvendezetek
Jordanjaink ezen,
Mert a Stájszból ismét
Csak egy nagy Stójsz lesz.

kiutasít engem, őa kit a viselő hivatalos palást folytán a törvények értelmében tisztelni tartozom de tudja meg, hogy mint magán embert megvertem, úgy hogy még a kapeza rongyomat sem törőlném magába“ — és ozzal távozott. —

Ime az által is hogy a szenvedett sérülésekről láttelelet felvenni nem engedett, hanem inkább tudva hazudta azt, hogy semmi bajom nem történt, pedig a gonosz még az éjjel az arcom és nyakamról lecsurgó vért saját szemével látta, — bizonyítja azt, hogy tudtával történt a rajtam elkövetett gyilkossági kísérlet melyből neki a bűnpalástolás szerepe jutott ki.

„Hivatalos kötelességének elmulasztásával“ azért vádolom, mert egyrészt tőlem, másrészt a huszároktól értesül, hogy minő ocsmány és gyalázatos bűnnek estem áldozatul és midőn követeltem a gyilkosoknak rögtöni elfogatását kaczagva kiment a börtönből, a helyett hogy ő mint az alispán által a hamis és mondva csináltak bizonyult terhemre rótt „hatóság elleni erőszak“ vádnak előnyomozására kirendelt rendőrközegek a gonosztevőket nyomban letartóztatta volna.

De ezen váddal terhelem őt azért is, mert midőn másnap 1¹/₂ órakor kihallgatásra elővezettetett, akkor jelenlétében Vida Mihály községi II. jegyző jegyzőkönyvvezetőnek tollába magam mondtam be a történeteket és követeltem ismételve tőle, hogy az általam most fehozott vidékre is terjessze ki az előnyomozást, minek megtörténtével bizonyára helyettem a gyilkost kell majd a törvényszéknek átszolgáltatni, ekkor is pusztában elhangzó szó lévén szavam. E szerint hivatalos kötelességét teljesíteni kétszer is elmulasztotta. Ezeknek alapján vádolom őt a terhére rótt bűncselekményekkel.

Hatodrendű vádlott Kemény Gábor segédhivatalnokot „gyilkossági kísérlet bűnpalástolásával“ azért vádolom mert ő is az undok tett elkövetése alkalmával Kovács segédszolgabíróval együtt volt a jegyzői lakban és bár minden kétségkívül tudta, hogy mi van ellenem készülöben, de tudni kellett a bűnek már megtörténtét is, mert még ébren levőnek az a szokatlan láрма mely az udvarban támadt figyelmét el nem kerülhette, — mégis csak egy fél órával később, midőn már egész csendes és nyugodt volt az udvar, jött Kovács segédszolgabíróval a börtönbe tudakozódni a történetek felől. S midőn ő a segédszolgabíróval együtt értesült a már leirt módon, az elkövetett bűnről, akkor szeméit reám szegezve a huszárok előtt azt mondja „hát mért jött maga a község házára, ha nem jön akkor nem történik semmi baja“.

Ezen nyilatkozat mintegy egyenes bevallása az előre elhatározott rajtam elkövetett bűnnek, sőt indukoltnak is tartja azt amennyiben szerinte jogosult is a büntett, mert hát „mért jöttem a község házára.“

E szerint ha már nem tudott is, de azt tudta, hogy a bűn tényleg megtörtént mégis mint hivatalos kiküldött közeg, mért nem intézkedett hogy a tettesek letartóztatassanak, hisz arra joga és hatalma lett volna. Azóban hogy nem intézkedett jogosultá teszi az ellene általam emelt vádat.

Hetedrendű vádlott Lex Antal csendőr őrmestert „gyilkossági kísérlet bűnpalástolásával“ azért vádolom, mert ő maga tanuk előtt mondotta nekem, hogy a fojtogatásom alatt történt kiabálásomat „Segítség, csendőrök, huszárok!“ hallotta ugyan de nem jöhetett be, mert lába fájt, hanem azért nem mert tudta már előre az elkövetendő bünt és azt palástolni igyekezett. Ezt igazolhatja Bélik szakaszvezető, ki midőn katonai szolgálat megkövetelte módon neki jelentette, hogy Chapó engem fojtogat, azt válaszolta „nem bánom tegyen akármit azért én egy tapottat sem megyek nem akarok tanuskodni.“ „Hivatalos kötelességének elmulasztásával“ azért vádolom, mert neki mint a helybeli csendőr őnálló parancsnokának, hatalma, joga és kötelessége lett volna az elkövetett büntett színhelyén személyesen tett tapasztalatok folytán a gyilkosokat elfogni és letartóztatni, amit pedig csak ő tudja hogy mért tenni elmulasztott.

Ezzel a vádak rövid indokolását befejeztem volna. Tekintetes kir. Ügyészség! Hogy bebizonyítsam, miszerint a nem sikerült, de rajtam

elkövetni szándékolt gyilkosság mennyire előre elhatározott és kivitele eltökéltetett felhozom azon körülményt, hogy a hatóság megkeresésére Jovanovich cs. k. huszárszázados ur mint a helyben állomásozó Edelsheim Gyúay báró nevét viselő huszárezredes 6-ik századának parancsnoka, oly parancsal rendelt és menesztett ki egy szakasz huszárt a községházára, hogy az, az esetleg kiszahadításomra berohanni akarását a polgárságnak ha kell éles tölténnyel is akadályozza meg. És bárha a hatóságtól kért fegyveres erő ezen parancsral volt kirendelve, — tehát fontos és felelőséggel járó feladatot volt esetleg teljesítendő, mihez teljes beszámítás éberség szükségeltetik, — azért mégis Kovács segédszolgabíró, Beniczky jegyző és Chapó rendőrbiztos nem tartva tiszteletben a katonai szigorú súlyos felelőséggel járó parancsokat, a huszároknak a községház tanácstermébe bört hozattak, mondván nekik hogy igyanak, a mennyi csak beléjük fér. Ez ellen természetesen a tisztét lelkiismeretesen teljesíteni akart Belik szakaszvezető, mint megbízott szakaszparancsnok tiltakozott és szigorúan megtiltotta a huszároknak a borból egy cseppet is inni. Erre őt uszolták az ivásra, amit azonban visszautasított kijelentvén, hogy ő szolgálatban van és akkor innia nem szabad.

Ezen itatni akarással a fent nevezetteknek bizonyára más szándékuk nem volt és nem lehetett, minthogy elérni azt, hogy a huszárok részegedjenek le, nehogy az előre eltökélt tervbe vett legyilkoltatásom az ő éberségük és józanságuk által a mint történt is megakadályoztassék.

De kétségtelenné teszi tekintetes kir. ügyészség az előre elhatározott legyilkoltatásomat az a körülmény, hogy Chapó rendőrbiztos, mint egyik életem megmentőjétől Rákóczy huszártizedestől értesültem, a községi poroszónak azt mondta, „ha hallani fognak valamit, nem szabad semmit hallaniok” — ami alatt más egyéb gondolat nem lapanghatott, mint a védekezéséből eredhető kiállítás akkor, ha ő meggyilkolni fog, — ezt pedig nekik nem szabad hallaniok.

Figyelmet és megfontolást érdemlő argumentum az is az előre kiszámított büntett bizonyítására, hogy akkor midőn Belik szakaszvezető két közhuszárjával az őrszobát elhagyta, Chapót a folyosón találta, ki azt mondta „most bemegyek őt (t. i. engem) vallasni”.

Hogy mint és hogy történt vallasásom (l) azt elég szomorúan leírtam már. Ezzel befejeztem volna a vádfeljelentést és csak ismétlem kérelmemet, hogy méltóztassék tek. kir. ügyészség az eddig mulasztásból elmaradt vádindítványt haladéktalanul megtenni és a vádlottak letartóztatását elrendelni. Ezt pedig annál is inkább, mert ha nem nyomorult gyilkosok által tendenciósan, rosszakaratulag emelt vád miatt mint ártalmatlan és büntetlen letartóztatottak és 59 napig vizsgálati fogságban meghagytak mennél inkább indokolt a letartóztatás és fogvatartás egy ily rajtam elkövetett bűnnél, melynek állatias kegyetlen véghezvitele az emberi lelket csak felháborítani alkalmas.

Kelt Ujpesten, 1885. január 24-én.

Illő tisztelettel

Szterényi Bertalan,
az „Ujpest” szerkesztője.

Lapunk szerkesztőségében az utolsó perczben azon sajnálatos változás történt, hogy Szterényi Bertalan kénytelen volt, — míg a fogságból kiszabadul, — Dagarin Ignác urnak felelős szerkesztősége, és Fridman József fürdőtulajdonos ur kiadása mellett a lapot megjelentetni.

Különfélék.

— **Búcsu!** A sajtóbírósi által mult év december hó 20-án sajtóvétségért 4 havi fogságra elítéltetvén, hétfőn f. hó 2-án büntetésem megkezdése céljából, a csak rövid ideig élvezhetett boldogító szabadságnak, búcsut mondva, fájdalom, ismét az ügyészségnél jelentkezni kénytelen leszek. Távozásommal Ujpest község minden keresztény lakosának, barátainak, ismerőseimnek, tisztelőimnek, jóakaróimnak és elvtársaimnak

„Isten hozzád”-ot mondok azon szívből fakadó óhajjal „ha visszatérek, boldogulva, hon — hadd lássam a népet boldogan, elégedetten! **Szterényi Bertalan.**

— **A rendőrség gazságai.** Chapó Géza gyilkos rendőrbiztos által elkövetett gazságokról a panaszkodnak egész halmazza fekszik előttünk. Arról hogy letartóztatott egyéneket mint és hogy bánik el arról közvetlen köztudomással bírnak és azt tudja a nagy közönség is, mert az aki a börtönbe törve valakit orvul meggyilkolni akarni képes, arról ha kiirjuk hogy üti, veri, kizozza a kezeibe került védteleneket, arról még nem mondottunk semmit, vagy csak igen keveset. — De a gonosz és nyomorult gyilkos még egyebet is tesz, a miről jöllehet a közönségnek tudomása nincs is. Teszi pedig azt, hogy az agyonkínzásán kívül a letartóztatott foglyoktól elveszi a pénzét és egyéb értéktárgyakat mint órát, lánczot, gyűrűt stb. és azt bíróságok czimén visszatartja, — a nélkül, hogy ahhoz törvényes joga volna azt nyugtázná, illetve elkönyvelné a végből, hogy a bíróságok más rendeltetése helyére mint saját zsebébe juttatná. A ténynek beigazolására megismertük a kezeinkben lévő adatokból egyes eseteket. Bánóczy István főúti vendéglőjében mulat a rákospalotai lakos nagyfalusi Szócs Andrá. A szerencsétlen leissza magát, dorbézól, és a rendőrség által bekísértetik. — No az nem volna baj, sőt igen rendjén van. — De mi történik a „dutyiban” agyba főbe verik a szegényt, megvasalják és vasban hagyják reggelig. — No de ezen sem csodálkozunk, mert természetesnek tetszik előttünk, a „wirtschafot” ismervé. — De mi történik akkor, — reggel a vas levéttetik és Szócs elővezettetik a biztosi irodába a gyilkos Chapó elé, ki neki tudára adja, hogy szabadon mehet. — Szócs szabadon lévén kéri tőle a börtönben elvett 15 frtot. „Ez bírság és itt marad” felelé a gyilkos rendőrbiztos és kilóki a zugszó S z ó c s ö t. — Na egy másik esetet. — Hasztek Mihályicska, Stumpf és Hauergyári munkások, azért, mert vicszából reggeli 8 óraker kiemelték egy ablakszárnyat és azt a falhoz támasztották bekísértetnek a községi „dutyiba.” Itt Chapó gyilkos rendőrbiztos által elszedetik pénzüket azon fenyegetéssel, hogy elküldetnek a Fortunába. Azonban a helyett, hogy oda szállítottak volna, déli 12 óraker őket maga elé vezettedti és mindegyiknek elvett pénzből 5 frtot „bírság” czimén lehuza és visszatartva, szabadon bocsájta őket. Egyelőre legyen elég ebből ennyi. — Lám mit nem képes büntetlenül ily hosszú ideig mivelni ez az elesapott segédjegyzőből adóvégrehajtó és adóvégrehajtóból a zsidók kegyeltsége folytán rendőrbiztossá lett és mint rendőrbiztos öngyilkosságra vetemedett nyomorult lélek!

— **Sajtóper.** Kozma Sándor kir. főügyész ur lapunk I-ső évfolyamában Szterényi Bertalan szerkesztése mellett megjelent első tizenhárom számaint inkriminálta és Szterényi Bertalan ellen, a zsidók és osztály gyűlölet elleni izgatásért nemkülönb Földváry Mihály alispán, Kemény Gusztáv szolgabíró, Uhlárik Károly bíró és Beniczky Antal jegyző, mint köztisztviselők elleni rágalmazás és becsületsértésért vádat emelt. Szterényi Bertalan, Csery Kálmán sajtóügyi vizsgáló bíró urhoz megidéztetvén a felelőséget a számos inkriminált cikkekért elvállalta és mig kijelenté, hogy azokban sem a zsidóság, sem más osztály elleni izgatás nem foglaltatik, amit majdan beigazol, addig minden egyes, a köztisztviselőket illető, a főügyész ur által rágalmozó és becsületsértőnek, mondott kitélt tényekkel, adatokkal, okmányokkal és tanukkal bebizonyítani fog. — Ezen sajtóper oly dimenziókat ölt, hogy előre láthatólag a legnagyobb lesz ezek közül, melyek még eddig Magyarországon esküdtszék előtt tárgyalattak. — A mennyiben Szterényi ez alkalommal az esküdtszék előtt akar majd magának elégtételt szerezni azon multkori esküdtszék tárgyalásánál a közvádat képviselt Bakos kir. alügyész által illetett sértésért, ki őt „született rágalmozónak” nevezte el, bebizonyítani fogja, hogy Ujpest község polgársága annyira fosztattott ki a multban és kiszaroltatik még a jelenben is, hogy nincs nép a földtekén, mely hivatalnokaitól zsarnokibb elbánásban részesülne, mint ez a mi keserves munka árán véres verejtékkel kenyerét megszerző szegény népünk. Miután az állított tények beigazolására legkevesebb 200 tanura, mit megkárosított és egyebet vallani hivatott polgárookra történik hivatkozás, a tárgyalás legkevesebb 3 napig fog tartani, a minek különben azon gyakorlati hekna is lesz, hogy a törvényhozás a fennálló sajtótörvényt, miszerint az esküdteknek senkivel érintkezniök nem sza-

bad (ami egyenes bizalmatlanság), — sem a törvénszéknek részükre külön kirendelt helyiségeiből távozniook nem lehet, (ami emberi tartam) alaposan megváltoztatni és módosítani kénytelen lesz.

— **Chapó legujabb brutalitása.** Rózsa Pál mészáros minden nap a hajnali órákban nagyobb mennyiségű húst, melyet helyben vásárol, viz a külvárosban elárúsítás végett Igy a hét egyik napján is reggeli 2 óraker siet a főúton lefelé, midőn honnan-honnanem eléje került Chapó, ki ép azon gondolkodhatott, hogy minő reklámoz csapjon a holnapi zsidó „zsornálokban”. És ime kapóra jött az alkalom! Neki megy a húst vivő mészárosnak, s a helyiségünkben nagy fizikai erejűnek ismert egyént azon kérdésel, hogy hol lopta a húst, fellökte ugy, hogy csak csak nagy nehezon birt feltápászkodni, s akkor ismét be sem várva a feleletet Rát újra fellökte. Ekor a mészáros már szörnyen dühbe jött de felindultsága daczára, nehogy ő is „hatóság elleni merénylet” miatt pörbe fogassék, a tettelegességtől visszatartóztatva önnönmagát, csak azon kérdést intézte Chapóhoz, hogy mi jogon lökte fel őt, s most követelje, hogy menjen vele Chapó oda hol ő a húst pénzen vette. Erre Chapó reklám reménye lelohadvá, azt mondá hogy akkor R. csempész. Rózsa erre azt válaszolta, hogy mi köze hozzá, különben, hogy még nem is csempész arról meggyőződhetik legegyszerűbben, hogy menjen vele és nézze meg, hogy hová viszi a húst. Ekor Chapó minden szó nélkül elpárolgott Másnap sietett Rózsa mindjárt tudunkra adni ez esetet, hogy az általunk gyűjtött Chapó brutalitásainak koszorujába ő is adjon egy levelet.

Nyilt tér.*)

Alólírott ezennel kinyilatkozta tom, hogy a f. hó 24-én, a Polgársághoz intézett felhívásra, nevem tudtom és beleegyezésem nélkül nyomtatott, mit annál is inkább rossz néven veszek, mivel nevezett felhívásban foglalt több kifejezéseket magaméra nem teszek.

Kelt Ujpesten 1885. január 30.

Dr. Molnár József.

*) E rovat alatt közölttekért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Felelős szerkesztő:

DAGARIN IGNÁCZ.

Hirdetések.

Tamaszkodva a bizalomra

melyben a mi Pain-Expeller készítményük több mint 15 év óta a közönség által részesítettik, szabadságot veszünk magunknak, azokat kik e szert még nem ismerik, egy kísérlet tételére felhívni. Ezen régélismert házi szernek nincs szüksége a reclamra, ez önmaga által legjobban ajánlatik, a mint azt egy próba igazolni fogja A Pain-Expeller bedörzsölésre használtatik eszű és közsvény ellen. Ára 40 és 70 kr. egy üvegnek; készletben a legtöbb gyógyszerárban. Hamisítványok elkerülése végett, csak „Richter-féle borgony Pain-Expeller” kérendő s semmi esetre se más fajta. Richter F. Ad. s társa, Bécs. — Prágában az „arany oroszán” gyógyszerárban, Niklasplatz 7.

LISZKA SÁMUEL

gépész

Ujpest, Fő-ut 40. sz.

Vállal mindennemű gépjavitásokat, úgy mint gőzmozdonyokat, (bár minő rozak is) jót állás mellett és jutányosan.

Régi sorvető gépek tökéletes munkára és könnyű kezelésre átalakítanak.

Ujpesten, Tavasz-utca és Erzsébet-utca sarok 6-ik házszám, 4-ik ajtó alatt elvállaltanak mindennemű

kézimunkák: közönséges és monogram-hímzések olcsó és pontos elkészítés mellett.